

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DFE-WNF.0500.31.2026.AS
4450999.18646926.15024283
Warszawa, 25-08-2026

Odpowiedź na interpelację

Autor interpelacji: poseł Jarosław Krajewski

Temat: ryzyko opóźnień w certyfikacji i finansowaniu programu „Czyste Powietrze”

Sygnatura: K10INT18091

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedzi na pytania dotyczące realizacji PPCP. Odpowiedzi przygotowano z wykorzystaniem informacji otrzymanych od NFOŚiGW.

1. Jaka jest aktualna, według stanu na dzień udzielenia odpowiedzi, łączna wartość wydatków programu „Czyste Powietrze” przekazanych do certyfikacji w ramach FENiKS, z rozbiem na kwoty: przekazane przez WFOŚiGW, zweryfikowane przez NFOŚiGW, przekazane przez MKiŚ do MFiPR oraz faktycznie ujęte we wnioskach o płatność do Komisji Europejskiej?

1 lipca tego roku NFOŚiGW przekazał do MKiŚ deklarację wydatków na kwotę 1 559 476 530,79 zł. wydatków kwalifikowalnych. 10 lipca, MKiŚ przekazało do MFiPR deklarację wydatków na tą samą kwotę. MKiŚ nie wyłączyło z niej żadnych wydatków.

MFiPR nie przekazało do KE wniosku certyfikacyjnego. Następny możliwy termin na złożenie wniosku do KE wynikający z „Zaleceń w zakresie systemu deklarowania wydatków i prognoz płatności w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027”, to 31 października - z tym że zgodnie z informacjami uzyskanymi od MFiPR, termin ten może być przyspieszony tj. do końca września.

Wcześniejsze deklaracje wydatków z wydatkami dla PPCP przekazywane przez MKiŚ pod koniec 2025 r. oraz w kwietniu i maju 2026 r. były odrzucane przez MFiPR. Jak dotychczas certyfikowano jedynie wydatki na kwotę ok. 1 tys. zł dotyczące działań informacyjno-promocyjnych (w 2025 r.).

2. Czy kwota około 1,56 mld zł wskazywana w doniesieniach medialnych odpowiada wartości wydatków przygotowanych do certyfikacji, czy innej kategorii rozliczeniowej? Proszę o wskazanie dokładnej podstawy tej kwoty oraz jej struktury według województw i kategorii kosztów.

Kwota ok. 1,56 mld zł odpowiada kwocie przekazanej 10 lipca 2026 r. kwoty deklaracji wydatków do MFiPR.

Poniższa tabela przedstawia wydatki przekazane w 2026 r. do certyfikacji w podziale na WFOŚiGW.

WFOŚiGW w:	Wydatki kwalifikowalne [zł]
Białymstoku	62 890 950,52
Gdańsku	42 473 079,88
Katowicach	261 091 249,99
Kielcach	13 032 508,11
Krakowie	224 978 625,33
Lublinie	87 229 396,94
Łodzi	117 127 373,91
Olsztynie	36 511 565,32
Opolu	62 136 711,96
Poznaniu	96 136 805,26
Rzeszowie	103 484 838,76
Szczecinie	54 588 656,74
Toruniu	112 624 893,80
Warszawie	199 318 347,61
Zielonej Górze	51 562 165,20
Wrocławiu	34 289 361,46
Suma	1 559 476 530,79

3. Ile wniosków beneficjentów programu „Czyste Powietrze” oczekuje obecnie na wypłatę, rozliczenie lub korektę, z podziałem na województwa, gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie i gminy miejskie oraz z wyszczególnieniem beneficjentów korzystających z poziomu podwyższonego, najwyższego i z prefinansowania?

Szczegółowe informacje o liczbie wniosków oczekujących na wypłatę środków, rozliczenie lub korektę przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik do pisma. Dane zaprezentowano w podziale na województwa oraz rodzaje gmin (miejskie, wiejskie i miejsko-wiejskie), a także według poziomu dofinansowania: podstawowego, podwyższonego, najwyższego oraz z prefinansowaniem.

4. Jakie działania podjęło MKiŚ od 24 kwietnia 2026 r. w celu doprowadzenia do certyfikacji wydatków programu „Czyste Powietrze” w planowanej wysokości 1,5 mld zł, w tym jakie uzgodnienia przeprowadzono z MFiPR, NFOŚiGW, WFOŚiGW i Komisją Europejską?

Po przekazaniu do MFiPR trzech deklaracji zawierających wydatki dla PPCP (23 kwietnia, 30 kwietnia oraz 15 maja 2026 r.) MKiŚ prowadziło obszerną korespondencję z NFOŚiGW oraz MFiPR oraz podjęło szereg działań obejmujących nie tylko pisma, lecz także rozmowy na szczeblu kierowniczym, w celu wyjaśnienia kwestii związanych z wątpliwościami w zakresie certyfikacji wydatków dla PPCP.

Pomimo pojawiania się kolejnej korespondencji z wątpliwościami MFIPR, MKiŚ udzielało kolejnych wyjaśnień i jasno sygnalizowało swoje stanowisko dotyczące braku przesłanek do wstrzymywania certyfikacji.

Mimo szczegółowych wyjaśnień, 1 czerwca 2026 r. MKiŚ zostało e-mailowo poinformowane o wycofaniu z wniosków certyfikacyjnych wydatków dla PPCP z deklaracji przekazanych do MFIPR 23 i 30 kwietnia oraz 15 maja 2026 r.

Zgodnie z oczekiwaniem MFIPR, MKiŚ wraz NFOŚiGW ponownie dokonało weryfikacji wcześniej wycofanych wydatków dla PPCP i przekazało 10 lipca 2026 r. deklarację wydatków na kwotę ok. 1, 56 mld zł wydatków kwalifikowalnych. MKiŚ ponownie potwierdziło, że wszelkie zidentyfikowane wydatki nieprawidłowe zostały wyłączone z deklaracji. Dodatkowo wyłączono również wydatki wątpliwe, w przypadku których występowało ryzyko nieprawidłowości związane m.in. z prowadzonymi postępowaniami organów ścigania, niezakończonymi kontrolami, udziałem ryzykownych wykonawców, nierozliczonymi zaliczkami lub innymi zidentyfikowanymi przesłankami ryzyka.

Należy podkreślić że brak certyfikacji w PPCP niesie za sobą poważne konsekwencje, w tym m.in. opóźnienia w refundacji środków z KE, a także ograniczenie możliwości finansowania Programu, a tym samym ryzyko zahamowania jego realizacji.

W zakresie uzgodnień z KE, to MFIPR było organizatorem i głównym uczestnikiem w rozmowach i spotkaniach oraz korespondencji mailowej z KE.

5. Czy w związku z postępowaniem EPPO wyodrębniono wydatki, których nie należy przedstawiać do certyfikacji do czasu wyjaśnienia wątpliwości? Jeżeli tak, proszę o podanie ich łącznej wartości, liczby projektów/wniosków oraz przyjętych kryteriów wyodrębnienia.

8. Czy ministerstwo przeprowadziło analizę ryzyka dotyczącą wpływu postępowań EPPO, CBA lub OLAF na możliwość odzyskania środków unijnych w programie „Czyste Powietrze” oraz na ryzyko korekt finansowych? Jeżeli tak, proszę o przedstawienie głównych wniosków w zakresie, w jakim nie narusza to tajemnicy postępowania.

Odpowiedzi na pytania nr 5 i nr 8 dotyczą tego samego zagadnienia, dlatego zostały udzielone łącznie.

W odniesieniu do certyfikacji wydatków w ramach PPCP FEnIKS w kontekście działań prowadzonych przez organy dochodzeniowo - śledcze, MKiŚ obowiązują standardowe rozwiązania systemowe, ustanowione dla wszystkich projektów w ramach tego programu, czyli rozwiązania wynikające z „Zaleceń w zakresie przeciwdziałania nadużyciom w ramach programu FEnIKS 2021-2027” oraz załączonego do tego dokumentu „Schematu postępowania instytucji w sytuacji powzięcia informacji o postępowaniach prowadzonych przez organy ścigania i UOKiK”.

Do chwili obecnej MKiŚ nie posiada szczegółowych informacji dotyczących postępowań EPPO w Katowicach oraz OLAF, które mogłyby stanowić bezpośrednią przesłankę wstrzymania certyfikacji PPCP FEnIKS.

MKiŚ i NFOŚiGW identyfikują granty mogące pozostawać w związku z jakimikolwiek postępowaniami organów dochodzeniowo – śledczych i wyłącza je z certyfikacji. Działania wdrożone, przez MKiŚ i NFOŚiGW wskazują, że system kontroli reaguje na sygnały o potencjalnych nadużyciach i ogranicza ich wpływ na deklarowane wydatki.

Z punktu widzenia zabezpieczenia środków finansowych UE podejmowane działania potwierdzają skuteczność systemu wdrażania PPCP i jego kontroli:

- dokonywane są zgłoszenia indywidualnych przypadków naruszenia prawa,

- gromadzone są informacje o potencjalnych naruszeniach,
- przypadki są analizowane przez właściwe służby,
- wydatki obarczone ryzykiem są wyłączone z certyfikacji,
- certyfikowane są wyłącznie wydatki, które przeszły weryfikację.

Mechanizm zarządzania i kontroli przewiduje skuteczne zabezpieczenie środków publicznych poprzez eliminowanie z certyfikacji wydatków tych grantów, wobec których istnieją choćby uzasadnione wątpliwości co do ich zgodności z prawem lub zasadami PPCP. Tym samym ryzyko objęcia certyfikacją wydatków potencjalnie obciążonych nieprawidłowościami, które w przyszłości mogłyby wymagać podjęcia działań korygujących, jest ograniczane jeszcze przed przekazaniem deklaracji wydatków do KE.

6. Czy opóźnienia w certyfikacji miały lub mogą mieć wpływ na terminy wypłat dla beneficjentów, w szczególności na obszarach wiejskich? Jeżeli tak, proszę wskazać skalę opóźnień, liczbę beneficjentów oraz plan działań ostatecznych.

MKiŚ podjęło działania aby opóźnienia w certyfikacji nie miały wpływu na wypłaty dla beneficjentów. Opóźnienia w certyfikacji wydatków dla PPCP spowodowały podjęcie przez Ministra Finansów i Gospodarki decyzji o zablokowaniu możliwości dalszego wypłacania środków w ramach FEnIKS do WFOŚiGW do czasu osiągnięcia określonego poziomu certyfikacji – 60% dotychczas wypłaconych środków z budżetu środków europejskich. W celu umożliwienia dalszego finansowania programu i zabezpieczenia kolejnych wypłat do grantobiorców NFOŚiGW uruchomił mechanizm finansowania pomostowego ze środków własnych. Zgodnie z zawartymi z WFOŚiGW umowami o udostępnienie środków łączny pula finansowania pomostowego została określona na poziomie około 2,8 mld zł.

Według aktualnych danych na 16 lipca 2026 r., wartość środków przekazanych przez NFOŚiGW do WFOŚiGW w ramach finansowania pomostowego wynosi około 1,3 mld zł.

7. Jakie procedury kontrolne stosują obecnie WFOŚiGW, NFOŚiGW i MKiŚ przed przekazaniem wydatków do certyfikacji, aby wykluczyć wydatki objęte podejrzeniem nadużycia, nieprawidłowości lub postępowaniem organów ścigania?

Dodatkowo oprócz informacji zawartych w odpowiedzi na pytania nr 5 i nr 8 wskazuję, że instytucje zaangażowane we wdrażanie programu FEnIKS postępują zgodnie z „Zaleceniami w zakresie przeciwdziałania nadużyciom w ramach programu FEnIKS 2021-2027” oraz załączonym do tego dokumentu „Schematem postępowania instytucji w sytuacji powzięcia informacji o postępowaniach prowadzonych przez organy ścigania i UOKiK”.

Wszystkie postępowania organów dochodzeniowo-śledczych dotyczące PPCP finansowanego z FEnIKS są na bieżąco ewidencjonowane. Do wszystkich zidentyfikowanych postępowań przypisane są granty nimi objęte. Granty te są systemowo wyłączone z procesu certyfikacji do czasu zakończenia wymaganych analiz, weryfikacji i kontroli.

W przypadku przywrócenia do certyfikacji pierwotnie wstrzymanego wydatku stosowane są procedury wynikające z „Wytycznych do prowadzenia kontroli przedsięwzięcia w ramach PPCP”. Zgodnie z wskazanymi dokumentami, WFOŚiGW analizuje dany przypadek i w zależności od tego czy wyjaśnienie sytuacji wymaga przeprowadzenia kontroli w miejscu realizacji przedsięwzięcia, podejmuje decyzje o przeprowadzeniu kontroli takiego przedsięwzięcia w trybie doraźnym. W przypadku odstąpienia od przeprowadzenia takiej kontroli WFOŚiGW przygotowuje uzasadnienie podjętej decyzji, z którego powinno jasno wynikać, że taka kontrola nie była konieczna z racji możliwości potwierdzenia prawidłowości realizacji przedsięwzięcia w inny sposób.

Mechanizm weryfikacji wydatków

W ramach PPCP funkcjonuje rozbudowany oraz wielopoziomowy system zarządzania i kontroli, obejmujący w szczególności mechanizmy weryfikacji wydatków przedstawianych do certyfikacji.

W proces wdrażania i certyfikowania wydatków w PPCP zaangażowane są następujące instytucje:

- 1) 16 WFOŚiGW - pełniące rolę beneficjentów projektów grantowych PPCP;
- 2) NFOŚiGW jako Instytucja Wdrażająca;
- 3) MKiŚ jako Instytucja Pośrednicząca;
- 4) MFiPR jako Instytucja Zarządzająca.

Wskazany powyżej wielopoziomowy schemat wdrażania PPCP ustanowiony jest zgodnie z ustawą wdrożeniową.

1) Weryfikacje na poziomie WFOŚiGW

WFOŚiGW odpowiadają za prawidłową weryfikację wniosków o udzielenie grantów, wniosków o płatność grantobiorców oraz za prawidłowe całkowite rozliczenie rzeczowe i finansowe umowy o powierzenie grantu. W tym zakresie WFOŚiGW działają zgodnie z zasadami projektu grantowego zatwierdzonymi przez NFOŚiGW i zaakceptowanymi przez MKiŚ.

2) Weryfikacja na poziomie NFOŚiGW

Każdy WFOŚiGW po zatwierdzeniu wniosków grantobiorców agreguje je w swoich wnioskach o płatność i przekazuje w CST2021 na poziom NFOŚiGW.

NFOŚiGW weryfikuje wnioski o płatność w oparciu o metodykę analizy ryzyka i doboru próby do weryfikacji. W przypadku stwierdzenia istotnych błędów lub gdy przedstawione dokumenty budzą wątpliwości, NFOŚiGW weryfikuje pełną dokumentację dotyczącą danego grantu oraz sprawdza czy była prowadzona przez WFOŚiGW kontrola w miejscu realizacji danego grantu. Może też skierować wniosek do WFOŚiGW o przeprowadzenie kontroli na miejscu u grantobiorcy lub wszczyna własną kontrolę w WFOŚiGW lub bezpośrednio u grantobiorcy.

W procesie weryfikacji i zatwierdzania wydatków NFOŚiGW bierze pod uwagę również wyniki kontroli oraz informacje dotyczące umów o powierzenie grantu wykazane w Bazie danych o postępowaniach organów ścigania i UOKiK oraz nadużyciach finansowych lub ich podejrzeniach w ramach PPCP (wraz z zestawieniem grantów stanowiącym jej uszczegółowienie). Granty wykazane w tej bazie są wyłączone z certyfikacji.

3) Weryfikacja na poziomie MKiŚ

MKiŚ weryfikuje deklaracje wydatków zawierające zatwierdzone przez NFOŚiGW wnioski o płatność złożone przez WFOŚiGW. Weryfikacja obejmuje w szczególności:

- potwierdzenie, czy zadeklarowane wydatki beneficjentów nie obejmują grantów objętych postępowaniami wyjaśniającymi prowadzonymi przez organy ścigania,
- potwierdzenie prawidłowości wysokości zadeklarowanych wydatków,
- potwierdzenie poprawności uwzględnienia wyników analiz ryzyka dla każdego wniosku o płatność złożonego przez WFOŚiGW.

Każdy wniosek o płatność podlega weryfikacji MKiŚ poprzez analizę zestawienia grantów przedłożonych do certyfikacji z danymi wykazanymi w „Bazie danych o postępowaniach organów ścigania i UOKiK oraz nadużyciach finansowych lub ich podejrzeniach”, a także w Zestawieniu grantów (stanowiącym załącznik do Bazy) oraz w Zbiorczej analizie ryzyka dla umów grantowych.

9. Czy planowane jest wprowadzenie stałego mechanizmu raportowania dla Sejmu i opinii publicznej o stanie certyfikacji, wypłat, liczbie wniosków oczekujących oraz wykrytych nieprawidłowościach w programie „Czyste Powietrze”?

Na obecnym etapie nie są planowane dodatkowe mechanizmy raportowania w zakresie realizacji PPCP, ponieważ informacje o postępach jego wdrażania są już regularnie gromadzone i udostępniane przez NFOŚiGW. Dane dotyczące m.in. liczby złożonych i rozpatrzonych wniosków, zawartych umów oraz wypłaconych środków są publikowane na bieżąco na stronie internetowej PPCP: <https://czystepowietrze.gov.pl/efekty-programu/czyste-powietrze-w-liczbach>.

Informacje o statusie indywidualnych wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność są udostępniane beneficjentom przez właściwe WFOŚiGW. Każdy WFOŚiGW realizuje to zadanie z wykorzystaniem rozwiązań organizacyjnych i technicznych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Jednocześnie narzędzia informacyjne są sukcesywnie rozwijane w celu zwiększenia przejrzystości obsługi i poprawy komunikacji z beneficjentami.

W zakresie wskazanej w pytaniu certyfikacji należy zauważyć, że jest to zagadnienie związane z rozliczaniem środków europejskich i współpracą pomiędzy właściwymi instytucjami systemu wdrażania funduszy, w tym MKiŚ oraz MFiPR. Proces ten nie powinien wpływać na sytuację beneficjentów PPCP ani na sposób rozpatrywania ich wniosków.

Natomiast informacje dotyczące wykrytych nieprawidłowości oraz prowadzonych przez właściwe organy postępowań wyjaśniających, kontrolnych lub przygotowawczych, co do zasady, nie podlegają publicznemu udostępnianiu w trakcie ich prowadzenia. Ograniczenie to wynika z konieczności zapewnienia prawidłowego toku postępowań oraz ochrony interesu publicznego i praw ich uczestników. Po zakończeniu postępowań informacje zbiorcze mogą być ujmowane w sprawozdaniach i raportach przygotowywanych zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami.

10. Jakie zmiany organizacyjne, prawne lub proceduralne planuje MKiŚ w celu zwiększenia przejrzystości certyfikacji wydatków, ochrony beneficjentów przed nierzetelnymi wykonawcami oraz zapewnienia ciągłości finansowania programu, szczególnie dla mieszkańców wsi i osób zagrożonych ubóstwem energetycznym?

Obecnie funkcjonuje kaskadowy model deklarowania wydatków. Wnioski o płatność WFOŚiGW jako beneficjentów projektów grantowych są weryfikowane i zatwierdzane przez IW (NFOŚiGW), a następnie ujmowane w deklaracjach wydatków przekazywanych do IP (MKiŚ). Następnie IP weryfikuje otrzymane od IW deklaracje wydatków zgodnie z wewnętrznymi procedurami „Zaleceniami w zakresie deklarowania wydatków i prognoz płatności w ramach programu FEnIKS 2021 – 2027” oraz Instrukcją Wykonawczą IP.

Ponadto, w I kwartale 2026 r. MKiŚ przeprowadziło kontrolę systemową w NFOŚiGW w zakresie funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli PPCP finansowanego ze środków FEnIKS. W wyniku kontroli wydano łącznie 30 zaleceń.

Wydane zalecenia miały na celu m.in.:

- usprawnienie procesu certyfikacji wydatków z PPCP,
- wzmocnienie systemu kontroli PPCP,
- ograniczenie ryzyka dla rozliczania środków z FEnIKS, w szczególności w zakresie certyfikacji wydatków nieprawidłowo poniesionych.

Ustalenia kontroli systemowej oraz stwierdzone uchybienia od samego początku odnosiły się do organizacji i procedur wdrażania PPCP i nie miały wpływu na wielopoziomą

weryfikacją na etapie kontroli i weryfikacji wydatków ujętych w deklaracjach do MFiPR. MKiŚ dąży do tego, aby weryfikacja kolejnych wniosków składanych przez WFOŚiGW do NFOŚiGW odbywała się już z uwzględnieniem opracowanych procedur i dokumentów, które powstały w wyniku zaleceń z kontroli.

Jak już zostało wskazane w odpowiedzi na pytanie nr 7, funkcjonuje rozbudowany oraz wielopoziomowy system zarządzania i kontroli, obejmujący w szczególności weryfikację wydatków przedstawianych do certyfikacji. W opinii MKiŚ nie ma konieczności dokonywania zmian organizacyjnych, prawnych a także proceduralnych w celu zwiększenia przejrzystości certyfikacji wydatków. W zakresie zapewnienia ciągłości finansowania NFOŚiGW uruchomił mechanizm finansowania pomostowego ze środków własnych.

Ponadto Rada Ministrów 11 sierpnia 2026 r. przyjęła projekt ustawy o pomocy beneficjentom – osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste powietrze”. Ustawa ta ma na celu ustanowienie dla WFOŚiGW adekwatnych narzędzi prawnych zapewniających sprawne działanie w zakresie pomocy beneficjentom PPCP, którzy z przyczyn niezależnych od siebie, a w szczególności z przyczyn leżących po stronie wykonawcy lub osoby trzeciej działającej w imieniu lub na rzecz wykonawcy lub beneficjenta, nie wykonali zobowiązań wynikających z umów o dofinansowanie lub wykonali je nienależycie i z tego tytułu są zobowiązani do zwrotu należności wynikających z tych umów. Projekt ustawy został skierowany do dalszych prac w Sejmie.

Wykaz skrótów:

KE – Komisja Europejska

MFiPR – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

MKiŚ – Ministerstwo Klimatu i Środowiska

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

IZ – Instytucja Zarządzająca (MFiPR)

IP – Instytucja Pośrednicząca (MKiŚ)

IW – Instytucja Wdrażająca (NFOŚiGW)

Grantobiorca – osoba fizyczna, u której realizowana jest inwestycja w ramach PPCP

EPPO - European Public Prosecutor's Office (Prokuratura Europejska)

CST/CST2021 – Centralny System Teleinformatyczny 2021

PPCP – Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”

FEnIKS – Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

Ustawa wdrożeniowa - ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM